

Sygn. akt IV U 276/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Czernecka-Kozak

Protokolant: Małgorzata Olesiak

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania M. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 04 lutego 2013 roku znak: (...)

w sprawie M. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się M. Ł. emeryturę od dnia 01 listopada 2012 roku.

Sygn. akt IV U 276/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 września 2013 roku

Decyzją z dnia 4 lutego 2013 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. – powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 z zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8 poz. 43 z zm.) - odmówił M. Ł. przyznania emerytury. Uzasadniając decyzję organ rentowy wskazał, że M. Ł. wykazał na dzień 1 stycznia 1999 roku 25- letni okres składkowy i nieskładkowy, jednak nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Uwzględniony przez organ rentowy okres zatrudnienia w warunkach szczególnych wyniósł 11 lat, 2 miesiące i 14 dni.

Od powyższej decyzji odwołał się M. Ł. kwestionując stanowisko organu rentowego, który nie zaliczył mu jako pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 17 lutego 1981 roku do 31 marca 1984 roku w (...) w N., gdzie pracował jako operator otaczarki oraz okresu od 19 marca 1975 roku do 5 listopada 1980 roku w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano - (...), podczas którego dwukrotnie był kierowany na budowy eksportowe w Libii i pracował jako cieśla – zbrojarz.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. wniósł o jego oddalenie powołując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy ponownie wskazał, że M. Ł. nie spełnia przesłanek do nabycia emerytury, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 roku nie wykazał co najmniej 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (nie przedłożył dokumentów potwierdzających wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze). Organ rentowy podał, że odwołujący domaga się doliczenia spornych okresów w oparciu o zeznania świadków, co w postępowaniu przed organem rentowym jest niemożliwe.

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że odwołujący się M. Ł., ur. (...), na dzień 1 stycznia 1999 roku wykazał 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 11 lat, 2 miesiące i 14 dni pracy w szczególnych warunkach. Odwołujący się nie jest członkiem OFE, dotychczas pobierał świadczenie rentowe. Wniosek o emeryturę złożył w dniu 9 listopada 2012 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. Ł. w okresie od 19 marca 1975 roku do 4 listopada 1980 roku był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano - (...). Odwołujący się został przyjęty na stanowisko betoniarz – zbrojarz. Początkowo (w okresie od 1 marca 1975 roku do 20 października 1975 roku) pracował na wysokości przy budowie hotelu o konstrukcji żelbetonowej wykonując wyłącznie prace zbrojarsko-betoniarz.

Od 24 października 1975 roku do 17 sierpnia 1977 roku (1 rok, 9 miesięcy, 25 dni) oraz od 17 października 1978 roku do 3 sierpnia 1980 roku (1 rok, 9 miesięcy, 18 dni) odwołujący się był zatrudniony na budowie eksportowej w Libii. Pracował przy budowie osiedla domów jednorodzinnych. Za pierwszym razem budowano ok. 600, a za drugim ok. 700 budynków. Przy każdym z domów wykonywano zbiorniki wodne, które miały zapewnić mieszkańcom wodę w czasie suszy. Były to zbiorniki żelbetonowe o głębokości ponad 4 metry, szerokości 8,40 m i długości 12,60 m. Odwołujący pracował wyłącznie przy budowie tych zbiorników wykonując prace szalunkowe, zbrojarskie i betoniarz. Innej pracy nie wykonywał. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. Warunki pracy były szkodliwe – przede wszystkim ze względu na wysoką temperaturę i zapylenie.

Razem z odwołującym się na kontrakcie w Libii był S. G. w latach 1975 - 1977 i w latach 1978 – (...) oraz T. Ż. w latach 1975 – 1976.

Między pobytami w Libii (tj. w okresie od 18 sierpnia 1977 roku do 16 października 1978 roku) w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano- (...) M. Ł. pracował przy budowie szkoły jako cieśla wykonujący prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości oraz jako zbrojarz - betoniarz. Po powrocie z drugiego kontraktu w Libii w okresie od 4 sierpnia 1980 roku do 2 października 1980 roku odwołujący się pracował w w/w przedsiębiorstwie jako zbrojarz – betoniarz przy budowie obiektów przemysłowych.

W okresach: od 21 października 1975 roku do 24 października 1975 roku, od 12 kwietnia 1978 roku do 21 kwietnia 1978 roku, od 14 sierpnia 1978 roku do 2 września 1978 roku, 22 września 1978 roku, od 9 października 1978 roku do 16 października 1978 roku, od 3 października 1980 roku do 4 listopada 1980 roku odwołujący się przebywał na urlopie bezpłatnym.

dowód: świadectwo pracy z dnia 16 stycznia 1981 roku k. 2 akt osobowych, opinia k. 8 akt osobowych, zeznania świadka S. G. płyta DVD

z nagraniem przesłuchania min. 00:23:14 k. 29, zeznania świadka T. Ż., płyta DVD z nagraniem przesłuchania min. 00:32:00 k. 29, zeznania odwołującego się płyta DVD z nagraniem przesłuchania min. 00:27:22, k. 36.

W okresie od 17 lutego 1981 roku do 31 grudnia 1995 roku M. Ł. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w N.. W okresie zatrudnienia w tym zakładzie – od 15 grudnia 1984 roku do 14 czerwca 1987 roku – wyjechał do pracy do Iraku. W (...) w N. – zarówno przed wyjazdem do Iraku jak i po powrocie z tego kontraktu - odwołujący się (mimo różnych nazw jego stanowisk wykazywanych w angażach) wykonywał cały czas

taką samą pracę jako pomocnik operatora zespołu maszyn do produkcji mas bitumicznych (tzw. otaczarki). W ramach swojej pracy wykonywał wszystkie prace przy obsłudze tego zespołu m.in. obsługa maszyny, podgrzewanie masy asfaltowej do temperatury 150 stopni, smarowanie i obsługa kotłów. Wszystkie te czynności należały do obowiązków operatora otaczarki. M. Ł. nie wykonywał innych obowiązków, jedynie sporadycznie – w zastępstwie nieobecnych pracowników – obsługiwał kruszarkę tj. maszynę do tłuczenia kamieni służących do produkcji mas bitumicznych.

W zakładzie panowały szkodliwe warunki – przede wszystkim ze względu na wysoką temperaturę, szkodliwe opary, unoszący się kurz i pył.

W okresie od 26 września 1983 roku do 31 października 1983 roku M. Ł. przebywał na urlopie bezpłatnym.

Za okres pracy w Iraku oraz okres zatrudnienia po powrocie do kraju odwołujący się otrzymał świadectwo pracy w szczególnych warunkach. Charakter pracy odwołującego przed wyjazdem do Iraku był taki sam jak po powrocie.

Razem z odwołującym się w (...) pracował F. W. jako operator otaczarki od 1974 roku oraz od 1980 roku E. D. jako majster na wytwórni mas bitumicznych. E. D. pobiera emeryturę z tytułu pracy w szkodliwych warunkach.

W/w pracownicy otrzymywali dodatek za pracę w szkodliwych warunkach.

W (...) pracował też T. Ż. w latach

1964 – 1986 jako operator koparki oraz Z. O. jako operator otaczarki od 1964 roku . Nie pracowali oni razem z odwołującym się.

dowód: świadectwo pracy z dnia 7 września 1993 roku k. 64 akt osobowych, angaż z 7 kwietnia 1981 roku k. 1 akt ZUS, umowa o pracę z dnia 17 lutego 1981 roku k. 8 akt osobowych, umowa o pracę z 18 czerwca 1981 roku k. 15 akt osobowych, angaż z dnia 6 czerwca 1982 roku k. 18 akt osobowych, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach k. 373 akt ZUS, zeznania świadka Z. O., płyta DVD z nagraniem przesłuchania min.,00;11;26, zeznania świadka F. W. płyta DVD z nagraniem przesłuchania min. 00: 06:35 k. 36 , zeznania świadka E. D. płyta DVD z nagraniem przesłuchania min.00:16:19 k. 36, zeznania odwołującego się płyta DVD z nagraniem przesłuchania min. 00:27:22 k. 36.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy, której wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. Sąd oparł się również na zeznaniach odwołującego się M. Ł. oraz świadków S. G., T. Ż., E. D., F. W., uznając je za wiarygodne, spójne, logiczne oraz zgodne z pozostałym materiałem zgromadzonym w sprawie. Świadkowie pracowali wspólnie z odwołującym się i szczegółowo wskazali na czym polegał charakter jego pracy. Ich zeznania korespondują z dokumentacją osobową dotyczącą pracy odwołującego się, a także

z zeznaniami M. Ł.. Brak jest, w ocenie Sądu, jakichkolwiek podstaw do podważenia wiarygodności zeznań w/w świadków. Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków oraz zgodne z nimi zeznania odwołującego potwierdziły w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości charakter zatrudnienia i rodzaj pracy wykonywanej przez odwołującego w spornych okresach.

Pozostałe okoliczności sprawy uznał Sąd za bezsporne, bowiem nie były one kwestionowane przez strony. Również dokumenty przedstawione na stwierdzenie powyższych okoliczności zostały ocenione jako w pełni wiarygodne i prawdziwe.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie M. Ł. zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie czy odwołujący się spełnia przesłanki do przyznania emerytury.

W związku z tym, że M. Ł. nie osiągnął powszechnego wieku emerytalnego, jest osobą urodzoną po 31 grudnia 1948 roku i w dacie wydania zaskarżonej decyzji miał ukończone 60 lat - należało rozważyć czy spełnia przesłanki do przyznania wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153 poz. 1227 z zm.). Stosownie do tego przepisu ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

Stosownie do ust. 2 cytowanego przepisu, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z ust. 2 art. 32 cyt. ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz

o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Warunki przejścia na emeryturę przez wymienionych powyżej pracowników określa rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.83 Nr 8 poz. 43 ze zm.). Wyszczególnienie prac uznawanych za wykonywane w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zawierają wykazy A i B stanowiące załącznik do wskazanego wyżej rozporządzenia. Do treści tych załączników były dostosowane resortowe wykazy stanowisk, np. zarządzenie nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę (Dz.Urz.Min.B. i M.B. z 1983 r. nr 3 poz.6).

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełni łącznie następujące warunki: osiągnięcie wieku emerytalnego, wynoszący dla kobiet 55 lat, 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Za wymagany okres zatrudnienia uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.(§ 3 i 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku).

W świetle § 2 ust. 2 w/w rozporządzenia zakład pracy stwierdza zatrudnienie w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okoliczności także w oparciu o inne dowody. Postępowanie w sprawach emerytalnych jest bowiem dwuetapowe, stąd też przed organem rentowym "sprawa emerytalna" ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę - uprzednio administracyjna - staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym

wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, stąd też w niniejszej sprawie Sąd – wobec braku świadectw pracy w szczególnych warunkach - dopuścił dowód z zeznań świadków i zeznań odwołującego się na okoliczność wykonywania przez odwołującego się pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku, III UZP 6/84, LEX nr 14625 okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy. Identyczne stanowisko przyjął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 września 1984 roku, III UZP 48/84.

Bezspornym w niniejszej sprawie było to, iż M. Ł. w dniu (...) ukończył 60 lat i na dzień 1 stycznia 1999 roku posiadał wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat. Odwołujący nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Spór dotyczył natomiast wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności czy praca, którą M. Ł. świadczył w okresie od 17 lutego 1981 roku do 31 marca 1984 roku w (...) w N. oraz od 19 marca 1975 roku do 5 listopada 1980 roku w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano - (...) może być uznana za pracę, o której mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Za pracę w szczególnych warunkach uznać należy taką pracę, która spełnia kryteria określone w przepisach w/ w rozporządzenia Rady Ministrów – a mianowicie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach wymienionych w wykazie A lub B stanowiących załącznik do rozporządzenia. Stosownie zaś do wykazu A, dział V poz. 4 i 5 prace zbrojarskie i betoniarskie oraz prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości są pracami w warunkach szczególnych. Do prac w warunkach szczególnych zalicza się również prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych i drogowych (wykaz A dział V poz. 3), w tym maszynistów zespołów maszyn do produkcji mas bitumicznych - dział V poz. 3 pkt 10 zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku. Zgodnie z wykazem A, dział IX, poz. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze prace bitumiarzy i przy produkcji asfaltobetonu również zaliczane są do prac w warunkach szczególnych.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że M. Ł. przez cały okres zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano - (...) tj. od 19 marca 1975 roku do 5 listopada 1980 roku (z przerwami na urlopy bezpłatne od 21 października 1975 roku do 24 października 1975 roku, od 12 kwietnia 1978 roku do 21 kwietnia 1978 roku, od 14 sierpnia 1978 roku do 2 września 1978 roku, 22 września 1978 roku, od 9 października 1978 roku do 16 października 1978 roku, od 3 października 1980 roku do 4 listopada 1980 roku) wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace zbrojarskie, betoniarskie oraz prace przy montażu konstrukcji żelbetonowych na wysokości, a w (...) w N. w okresie od 17 lutego 1981 roku do 31 marca 1984 roku (z przerwą na urlop bezpłatny od 26 września 1983 roku do 31 października 1983 roku) wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę operatora zespołu maszyn do produkcji mas bitumicznych. Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wykazało zatem, że w w/w okresach odwołujący się wykonywał pracę w warunkach szczególnych

w rozumieniu powołanych wyżej przepisów i na dzień 1 stycznia 1999 roku, tj. na dzień wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach

z FUS posiada (łącznie z okresem uznanym przez ZUS) ponad 15- letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach wymagany przez powołany wyżej art. 184 tej ustawy.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania należy stwierdzić, że M. Ł. spełnił wszystkie przesłanki wymagane do przyznania emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W tym stanie rzeczy, Sąd - na zasadzie 477⁽¹⁴⁾ § 2 kpc i wskazanych powyżej przepisów - zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu się M. Ł. emeryturę od 1 listopada 2012 roku tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku.